

sprawdzeniem trwania w przyjaźni z Nim jest **zachowywanie Jego przykazań**, czyli postępowanie zawsze zgodnie z zasadami Dekalogu. Dojrzały wychowawca wyjaśnia, że wszystko, co Jezus poleca nam czynić, prowadzi do radości, bo On proponuje nam wyłącznie to, co w danej sytuacji jest dla nas najlepsze. Bóg pragnie, byśmy wybierali drogę błogosławieństwa i życia w świecie, w którym wielu – także młodych – ludzi wybiera drogę

przekleństwa i śmierci. Wychowanek, który otrzymał pogłębioną formację religijną wie, że im bliżej jest Boga, tym lepiej chroni samego siebie przed złem i tym łatwiej staje się człowiekiem świętym. Doświadcza na co dzień, że **Bóg najlepiej chroni go przed jego własną słabością, a także przed toksycznymi więziami**, czyli przed szukaniem miłości u tych ludzi, którzy nie chcą lub nie potrafią kochać.

Dariusz Adamczyk

„Pedagogika świętości” w świetle listu apostolskiego *Novo millennio ineunte*¹ Jana Pawła II

W obliczu mierności i indyferentyzmu religijnego współczesnego świata, a także wobec niebezpieczeństwa powszechnego relatywizmu moralnego, liberalizmu wartości i utraty wartości na wartości wyższe, duchowe, istnieje konieczność wychowania religijnego w samej jego istocie. Do tej zaś należy ostateczny cel, jakim jest świętość. Każdy człowiek jest powołany do świętości. Nie ma tu żadnych wyjątków. Od strony egzystencjalnej świętość osiąga człowiek przez godne życie, w zgodzie z prawem natury i wskazaniem Bożym. W tej perspektywie wychowanie polega na ukazywaniu ideału doskonałości człowieczeństwa i zachęcaniu do wdrażania go w codzienne życie.

Wielkim wychowawcą ludzkości jest Jan Paweł II, który w liście apostolskim *Novo millennio ineunte* skierowanym do biskupów, duchowieństwa

i wiernych na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, w sposób zwięzły i systematyczny przedstawia wizję świętości oraz wskazuje na „pedagogikę świętości”. Treść tego listu ma charakter programowy i pozostaje ciągle aktualna. Stąd warto przypomnieć istotne akcenty Jana Pawła II wizji świętości, a także dokonać charakterystyki podstawowych elementów „pedagogiki świętości”, aby wyprowadzić syntetyczne wnioski wychowawcze.

1. Zarys wizji świętości

Jana Pawła II wizja świętości przedstawiona w liście apostolskim *Novo millennio ineunte* jest oparta na nauczaniu Soboru Watykańskiego II, szczególnie konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*². Świętość stanowi pełnię życia chrześcijańskiego, która jest jednocześnie czytelnym

¹ Jan Paweł II, List apostolski *Novo millennio ineunte*, Watykan 2001 [dalej: NMI].

² Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, Rzym 1964 [dalej: KK]. Por. NMI 30.

znakiem działającego Boga w Kościele i w świecie. Papież wskazuje na świętość Kościoła jako ludu Bożego³. Bóg zaś jest Święty w najgłębszym sensie i znaczeniu tego słowa, jest On „po trzykroć Święty” (por. Iz 6,3).

Świętość należy do natury Kościoła, założonego przez Jezusa Chrystusa i jest to jedna z jego cech charakterystycznych, przynależąca do jego „DNA”. Ten dar świętości Kościoła jest dany każdemu ochrzczonemu, jest to jednocześnie zadanie na całe życie⁴. Jako mistyczne Ciało Chrystusa Kościół jest powołany do odzwierciedlania Chrystusowego oblicza. Kościół winien być widzialnym znakiem Chrystusa (Jego sakramentem). Zadaniem Kościoła jest ukazywanie ludziom Chrystusa. Jest to zadanie możliwe do wykonania na tyle, na ile Kościół będzie stanowił odzwierciedlenie świętości Chrystusa, który jest świętością Boga Ojca⁵.

Kościół działa w perspektywie świętości. Celem jego istnienia i działalności jest pobudzanie do świętości oraz takie kształtowanie człowieka, aby stał się on uczestnikiem świętości Boga⁶. Celem Kościoła jest bowiem uświęcenie człowieka. Skuteczność misji Kościoła zależy od świętości jego członków. Świętość stanowi niezbędny warunek, aby Kościół realizował swoją zbawczą misję⁷. „Obiektywna świętość Kościoła konkretyzuje się, wyraża i przejawia w świętych,

których Kościół zrodził jako Matka. Przez «świętych» rozumiemy tu oczywiście nie tylko tych, którzy zostali wyniesieni do chwały ołtarzy, lecz także tych, którzy choć nie beatyfikowani ani kanonizowani, postępowali za Chrystusem i Jego Ewangelią; tych, którzy bez wahania i kompromisów przyjęli Chrystusa za fundament swej egzystencji; którzy świętość uczynili programem swego życia”⁸.

Świętość przejawia się w świętych, „nie tylko tych, którzy zostali wyniesieni do chwały ołtarzy, lecz także tych, którzy choć nie beatyfikowani ani kanonizowani, postępowali za Chrystusem i Jego Ewangelią; tych, którzy bez wahania i kompromisów przyjęli Chrystusa za fundament swej egzystencji; którzy świętość uczynili programem swego życia. Są to ci, których Kościół z radością wspomina w liturgiczną uroczystość Wszystkich Świętych”⁹. Są to święci ukryci, anonimowi, żyjący Ewangelią i stosujący się do prawa miłości pośród zwykłych, codziennych obowiązków. Oni walczą o wielką sprawę Bożą¹⁰. Są to świadkowie świętości Kościoła i ukazują, czym jest Kościół w swej najgłębszej istocie¹¹. Oni są odbłaskiem samego Boga, „solą dla ziemi” (Mt 5,13a) i „światłem świata” (w. 14a). Święci są także rzecznikami Boga, Jego prorokami objawiającymi Boże oblicze. To oni wskazują swoim życiem drogę prawdy i zbawienia. Świadczą o Bogu przez świętość

³ Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994 [dalej: KKK], p. 823.

⁴ Por. NMI 30.

⁵ Por. J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

⁶ Por. KK 48; NMI 30 n.

⁷ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja apostolska Christifideles laici*, Rzym 1988, p. 17; Ł. Ryszka, G. Godawa, *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6 (2014) nr 1 (10), s. 210 n.

⁸ J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

⁹ J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

¹⁰ Por. Jan Paweł II, *List apostolski Tertio millennio adveniente*, Watykan 1994, p. 37; J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

¹¹ Por. J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

swego życia, podtrzymując w ten sposób wiarę i nadzieję innych. Stanowią również widzialną ochronę Kościoła przed miernością¹².

Świętość nie jest przywilejem tylko nielicznych¹³. Jest to cel, który Bóg stawia przed człowiekiem stworzonym na Jego obraz i podobieństwo (por. Rdz 1,27 n). To wezwanie, zawarte już w samym akcie stwórczym, staje się również treścią przykazania: „Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty, Pan, Bóg wasz!” (Kpł 19,2b). Ten Boży atrybut świętości staje się w ten sposób powołaniem każdego człowieka, który został stworzony, aby uczestnicząc w Bożym dziele osiągnął swą pełnię¹⁴. W tej perspektywie św. Paweł pisze: „W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem. Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów poprzez Jezusa Chrystusa, według postanowienia swej woli” (Ef 1,4 n).

Wszyscy ludzie są powołani do świętości, stąd do wszystkich skierowane jest zaproszenie Jezusa: „Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5,48; por. 12,30; J 13,34; 15,12). Do wszystkich też odnoszą się słowa św. Pawła: „Albowiem wolą Bożą jest wasze uświęcenie” (1Tes 4,3a; por. Rz 6,22; Ef 1,4; 5,3; Kol 3,12). Powołanie do świętości ma zatem charakter uniwersalny. Zwłaszcza członkowie Kościoła winni dążyć do doskonałej świętości¹⁵.

2. Elementy „pedagogiki świętości”

W kontekście powołania człowieka do świętości i zmierzania ku niej, warto zatrzymać się nad wskazanymi

przez Jana Pawła II istotnymi elementami „pedagogiki świętości”, aby zreflektować je w świetle papieskiego przesłania.

a) modlitwa

Jan Paweł II wskazuje: „Podłożem tej pedagogiki świętości powinno być chrześcijaństwo wyróżniające się przede wszystkim sztuką modlitwy”¹⁶. Modlitwa wymaga ciągłego doskonalenia. Trzeba się jej wciąż na nowo uczyć. Wzorem jest tu Jezus Chrystus jako Mistrz modlitwy. Już pierwsi Jego uczniowie kierowali do Niego prośbę w tej kwestii: „Panie, naucz nas się modlić” (Łk 11,1). To wówczas Jezus Chrystus odpowiada najważniejsze treści modlitwy.

W modlitwie ma miejsce dialog człowieka z Bogiem. Przez modlitwę człowiek staje się przyjacielem Chrystusa, który mówi: „Wytrwajcie we Mnie, a Ja będę trwał w was” (J 15,4). Owo trwanie w Chrystusie należy do istoty chrześcijańskiego życia¹⁷. Modlitwa jest ważna dla ludzkiego życia i pełni człowieczeństwa ponieważ otwiera człowieka na kontemplację oblicza Boga Ojca, co dokonuje się przez Chrystusa w Duchu Świętym. Taka jest trynitarna logika chrześcijańskiej modlitwy, przeżywana przede wszystkim podczas liturgii, ale także w doświadczeniu osobistym. Od modlitwy zależy „żywość chrześcijaństwa”. W ten sposób bowiem człowiek nieustannie powraca do źródła życia czerpiąc z niego coraz to nowe siły do realizowania siebie jako osoby ludzkiej w pełni, pomimo zmieniających się warunków życia i jego okoliczności¹⁸.

¹² Por. J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

¹³ Por. NMI 31.

¹⁴ Por. J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

¹⁵ Por. NMI 30 n; KK 11; KKK 825; J.S. Martins, *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html.

¹⁶ Por. NMI 32.

¹⁷ Por. NMI 32.

¹⁸ Por. NMI 32; A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 170 n.

Jan Paweł II zwraca uwagę, że modlitwa winna mieć nie tylko charakter prośby skierowanej do Chrystusa, ale wyraża się ona również „przez dziękczynienie, uwielbienie, adorację, kontemplację, słuchanie, żarliwość uczuć aż po prawdziwe «urzeczenie» serca”¹⁹. I dodaje, że ma ona być „głęboka, która jednak nie przeszkadza uczestniczyć w sprawach doczesnych, jako że otwierając serce na miłość Bożą, otwiera je także na miłość do braci i daje nam zdolność kształtowania historii wedle zamysłu Bożego”²⁰.

Nie wolno zadowalać się modlitwą powierzchowną. Wówczas bowiem chrześcijanie narażają się na niebezpieczeństwo „osłabienia wiary, i w końcu mogliby ulec urokowi «namiastek», wybierając którąś z innych religii, czy oddając się wręcz jakimś osobliwym zabobonom”²¹. Powierzchnowość modlitwy stanowi zatem poważne zagrożenie dla chrześcijanina, stąd należy wytrwale dążyć do modlitwy kontemplacyjnej i gorliwie ją kultywować. Niezbędne jest do tego wychowanie do modlitwy, które winno mieć miejsce we wspólnotach zakonnych, w społecznościach parafialnych i w rodzinach. Szczególnie istotne jest tu wychowywanie do udziału w liturgii²².

b) niedzielna Eucharystia

Istotnym elementem „pedagogiki świętości” jest udział w niedzielnej Eucharystii, która jest liturgiczną celebracją sprawowaną jako wypełnienie polecenia Mistrza: „To czyńcie na moją pamiątkę” (Łk 22,19d). W świetle nauczania soborowego „liturgia jest szczytem,

do którego zmierza działalność Kościoła, i jednocześnie jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc”²³. Niedziela to dzień zmartwychwstania Pana Jezusa Chrystusa, a także dzień daru Ducha Świętego²⁴. Wydarzenie zmartwychwstania Chrystusa jest fundamentem chrześcijańskiej wiary, stąd św. Paweł pisze, że „jeśli Chrystus nie zmartwychwstał, daremne jest nasze nauczanie, próżna jest także wasza wiara” (1 Kor 15,14). To niepowtarzalne wydarzenie stanowi centrum tajemnicy czasu, zaś niedziela jest dniem, który w tej perspektywie objawia głęboki sens czasu²⁵. Wspominając dzień zmartwychwstania Chrystusa w każdą niedzielę przez pokolenia ukazywany jest ten „zwornik całej historii, w którym tajemnica początków spotyka się z tajemnicą ostatecznego przeznaczenia świata”²⁶. Zmartwychwstanie Chrystusa jest jednocześnie zapowiedzią Jego powtórnego przyjścia w chwale²⁷.

Udział zatem w Eucharystii jest dla człowieka ochrzczonego „sercem niedzieli”²⁸. Stąd jej przeżywanie nie może być traktowane tylko jako „wypełnienie przepisane obowiązkowo, ale jako niezbędny element prawdziwie świadomego i spójnego życia chrześcijańskiego”²⁹. Potrzeba do tego wzbudzić w sobie „głód Eucharystii” jako gorące pragnienie spotkania z Panem Jezusem Chrystusem. Wtedy nie ma już miejsca na rutynę³⁰.

W czasach, kiedy wzajemnie przenikają się kultury, a także i religie, szczególnie ważne staje się zadanie bardziej wyrazistego świadectwa o istotnych cechach chrześcijańskiej tożsamości ludzi wierzących. Wymowną

¹⁹ NMI 33.

²⁰ NMI 33.

²¹ NMI 34.

²² Por. NMI 34.

²³ Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, Rzym 1963, p. 10.

²⁴ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, Rzym 1998, p. 19.

²⁵ Por. Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, Rzym 1998, p. 2.

²⁶ Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, Rzym 1998, p. 2.

²⁷ Por. NMI 35.

²⁸ Por. NMI 36.

²⁹ NMI 36.

³⁰ Por. T. Dajczer, *Rozważania o wierze. Z zagadnień teologii duchowości*, Częstochowa 1997, s. 174 n.

cechą jest uczestnictwo w niedzielnej liturgii eucharystycznej. To cotygodniowe gromadzenie się chrześcijan jako rodziny Bożej wokół stołu Pańskiego stanowi jednocześnie naturalny sposób przeciwdziałania jej rozproszeniu. Podczas Eucharystii bowiem głoszona jest i kultywowana komunია³¹.

c) Sakrament Pojednania

Kolejnym elementem pedagogiki świętości, na który zwraca uwagę Jan Paweł II, jest Sakrament Pojednania. Wzywa on do „podjęcia z nową odwagą duszpasterską codziennej pedagogii chrześcijańskiej wspólnoty, która potrafi przekonująco i skutecznie zachęcać do praktyki Sakramentu Pojednania”³². Celem owej pedagogii jest przeciwdziałanie występującemu we współczesnej kulturze „kryzysowi świadomości grzechu”³³.

Papież zachęca wierzących do pomocy innym w odkrywaniu Jezusa Chrystusa jako *mysterium pietatis* (1Tm 3,16). To w Chrystusie bowiem Bóg ukazuje w sposób najpełniejszy swoje miłosierdzie i w pełni jedna człowieka ze sobą. Tajemnica pobożności ma swoje źródło w Chrystusie, którego oblicze warto odkrywać przez Sakrament Pokuty, co dla chrześcijanina jest „zwyczajnym sposobem otrzymania przebaczenia i odpuszczenia grzechów ciężkich, popełnionych po chrzcie”³⁴. Stąd należy z wielką nadzieją i konsekwencją ukazywać wartość tego sakramentu³⁵. Ciągłe bowiem istnieje zapotrzebowanie na promocję pojednania z Bogiem i z bliźnimi.

d) pierwszeństwo łaski

Jan Paweł II przypomina, że kluczową zasadą chrześcijańskiej wizji życia jest zasada pierwszeństwa łaski. Życiu duchowemu każdego człowieka, a także działalności duszpasterskiej zawsze zagraża pokusa, którą jest przekonanie, że rezultat zależy od ludzkich zdolności działania i planowania. Owszem, Bóg oczekuje od człowieka konkretnej współpracy z Jego łaską, tego, aby wykorzystywać inteligencję i zdolności w służbie Jego królestwu. Chrześcijanin nie może jednak zapominać o słowach Chrystusa: „Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ bez Mnie nic nie możecie uczynić” (J 15,5)³⁶. To dzięki modlitwie towarzyszy człowiekowi ta świadomość, że bez Chrystusa nic nie można uczynić. W ten sposób człowiek nieustannie przypomina sobie „o pierwszeństwie życia wewnętrznego i świętości”³⁷. W aspekcie psychopedagogicznym warto mieć świadomość, że nawrócenie się człowieka jest zwykle poprzedzone pewnym przygotowaniem, które jest związane z oddziaływaniem łaski Bożej³⁸.

e) słuchanie i głoszenie słowa Bożego

Zarówno modlitwa, jak i postępowanie na drodze życia ku świętości, mogą zostać urzeczywistnione jedynie przez nieustanne wsłuchiwanie się w Boże słowo. Konieczne jest zatem umacnianie i pogłębianie więzi

³¹ Por. NMI 36; A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 171 n.

³² NMI 37.

³³ Por. Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Reconciliatio et paenitentia*, Rzym 1984, p. 18; NMI 37.

³⁴ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Reconciliatio et paenitentia*, Rzym 1984, p. 31.

³⁵ Por. NMI 37.

³⁶ Por. NMI 38.

³⁷ NMI 38.

³⁸ Por. W. Prężyńska, *Funkcja postawy religijnej w osobowości człowieka*, Lublin 1981, s. 19; Ł. Ryszyńska, G. Godawa, *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6 (2014) nr 1 (10), s. 214.

człowieka ze słowem Bożym, której owocem jest dzieło ewangelizacji i katechizacji. Chodzi zatem o wnikliwe czytanie Pisma Świętego jako słowa żywego i ciągle aktualnego, które stawia pytania, wskazuje kierunek działania, kształtuje życie, aby słuchanie słowa Bożego stawało się żywym spotkaniem człowieka z Bogiem³⁹.

Chodzi jednocześnie o odwoływanie się do wartości ewangelicznych i życie nimi w codzienności, a także głoszenie innym Bożego słowa. Jan Paweł II pisze: „Kto prawdziwie spotkał Chrystusa nie może zatrzymywać Go dla siebie, ale winien Go głosić. Potrzeba nowego rozmachu w apostołstwie, które byłoby przeżywane jako codzienne zadanie wspólnot i grup chrześcijańskich. Winno się to jednak dokonywać z zachowaniem należnego szacunku dla niepowtarzalnego doświadczenia każdego człowieka oraz z wrażliwością na różne kultury, w których ma zostać zaszczerpione chrześcijańskie orędzie, tak aby specyficzne wartości każdego narodu nie zostały przekreślone, lecz oczyszczone i w pełni rozwinięte”⁴⁰.

Podsumowanie i wnioski

Jana Pawła II wizja świętości oparta jest na personalistycznej koncepcji człowieka. Świętość jest dla papieża „wysoką miarą zwyczajnego życia chrześcijańskiego”⁴¹. Droga do świętości prowadzi przez miłość, która „wyptywając z serca przedwiecznego Ojca, rozlewa się w nas za sprawą Ducha darowanego nam przez Jezusa”⁴² (por. Rz 5,5). Owa miłość jest „duszą

świętości”⁴³ i powinna konkretyzować się w podejmowaniu dzieł miłosierdzia wobec drugiego człowieka. Miłosierdzie bowiem jest wyrazem czynnej i konkretnej miłości⁴⁴. Świętość jest zatem wartością, do której trzeba ciągle dorastać. Z tego wynika sensowność i konieczność podejmowania oddziaływań wychowawczych, które aktualizują potencjał łaski otrzymanej od Boga⁴⁵.

W tej perspektywie priorytetowym celem wychowania jest wspomaganie wychowanka w przyjęciu daru świętości oraz w udzieleniu swoim życiem odpowiedzi na ten dar. Jest to ściśle związane z koniecznością odkrycia, czym jest wola Boża i w jaki sposób należy ją realizować w codzienności. Istotne jest zwrócenie uwagi na fakt, że wypełnianie woli Bożej winno dokonywać się w duchu miłości⁴⁶.

W „pedagogice świętości” Jana Pawła II zawarte jest wyraźne ukiepunkowanie procesu wychowawczego ku Jezusowi Chrystusowi, który jest najdoskonalszym wzorem wychowawczym. Każdy zaś wychowawca, w perspektywie personalistycznej, jest o tyle godny tego miana i naśladowania, o ile sam jest naśladowcą Chrystusa, a jego moralność, postawa życiowa i religijna, stanowi odzwierciedlenie ideału chrześcijanina⁴⁷.

Wychowanie do świętości proponowane przez Jana Pawła II ma charakter integralny. Tylko takie ujęcie stanowi podstawę rzeczywistego rozwoju jednostki. Jak podkreśla A. Rynio: „wychowanie jest zawsze potrzebą, darem i propozycją mającą na celu integralny rozwój osoby. Nie jest czymś

³⁹ Por. NMI 39.

⁴⁰ NMI 40.

⁴¹ NMI 31.

⁴² NMI 42.

⁴³ Por. KKK 826.

⁴⁴ Por. NMI 49.

⁴⁵ Por. KK 48; KKK 824; Ł. Ryszka, G. Godawa, *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6 (2014) nr 1 (10), s. 212.

⁴⁶ Por. Ł. Ryszka, G. Godawa, *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6 (2014) nr 1 (10), s. 213.

⁴⁷ Por. J. Mastalski, *Model wychowania w nauczaniu bł. Jana Pawła II*, „Verbum Vitae” 21 (2012), s. 255 n; Ł. Ryszka, G. Godawa, *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „Studia Socialia Cracoviensia” 6 (2014) nr 1 (10), s. 214.

narzuconym. Jest też swego rodzaju możliwością naznaczoną ryzykiem, ponieważ ze względu na wolność osoby intencja wychowawcy nie wystarcza i projekt wychowania nie zawsze ma możliwość zrealizowania się w pełni. Wolność dojrzałego wyboru i bycia, panowania nad sobą i szanowania dobra innych stanowi tu naturalne wyposażenie osoby⁴⁸.

Takie rozumienie wychowania prowadzi do pojmowania człowieka w kontekście jego powołania do świętości i jest przekazem prawdy o ludzkiej godności, a także wynikających z tego prawach i obowiązkach⁴⁹. Świętość ma znaczenie kluczowe dla całego projektu życia człowieka, który dąży do osiągnięcia pełni swego rozwoju dokonującego się w perspektywie wieczności. Każdy jest wezwany do dokonania decydującego wyboru oraz pogłębiania więzi z Bogiem i bliźnimi⁵⁰.

Wymienione przez Jana Pawła II takie elementy „pedagogiki świętości” jak: modlitwa, niedzielna Eucharystia, Sakrament Pojednania, zasada pierwszeństwa łaski, a także słuchanie i głoszenie słowa Bożego, są jednocześnie środkami pozwalającymi człowiekowi na osiągnięcie świętości, której potrzebuje świat współczesny⁵¹. W kontekście tego wezwania do świętości, Jan Paweł II podaje wniosek ogólny odnośnie wychowania zwracając uwagę, że „istnieją różne indywidualne drogi do świętości, wymagające prawdziwej pedagogiki świętości, która zdolna jest dostosować się do rytmu poszczególnych osób. Winna ona łączyć całe bogactwo propozycji dostępnych dla wszystkich z tradycyjnymi formami pomocy indywidualnej i grupowej oraz z nowszymi formami udostępnianymi przez stowarzyszenia i ruchy uznane przez Kościół”⁵².

Bibliografia

- Chrobak S., *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Warszawa 1999.
- Dajczer T., *Rozważania o wierze. Z zagadnień teologii duchowości*, Częstochowa 1997.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, Rzym 1988.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Reconciliatio et paenitentia*, Rzym 1984.
- Jan Paweł II, List apostolski *Dies Domini*, Rzym 1998.
- Jan Paweł II, List apostolski *Novo millennio ineunte*, Watykan 2001.
- Jan Paweł II, List apostolski *Tertio millennio adveniente*, Watykan 1994.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.
- Martins J.S., *Święci i świętość według Jana Pawła II*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THO/25jp/martins_swietosc.html (dostęp: 15.09.2015).
- Mastalski J., *Model wychowania w nauczaniu bł. Jana Pawła II*, „*Verbum Vitae*” 21 (2012), s. 253-271.
- Rynio A., *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004.
- Ryszka Ł., Godawa G., *Idea licznych beatyfikacji i kanonizacji w pedagogii Jana Pawła II*, „*Studia Socialia Cracoviensia*” 6 (2014) nr 1 (10), s. 209-221.
- Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, Rzym 1964.
- Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, Rzym 1963.

Dr hab. Dariusz Adamczyk – teolog, profesor nadzwyczajny Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu.

⁴⁸ A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 355.

⁴⁹ Por. S. Chrobak, *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły – Jana Pawła II*, Warszawa 1999, s. 84; A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 177.

⁵⁰ Por. A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 177 nn.

⁵¹ Por. A. Rynio, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin 2004, s. 170.

⁵² Por. NMI 31.